

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MÉRLEMLIK BETENKÉNT ÉRTESZ:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlévtér (városháza,
földszint 7. sz. ide küldendő
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendő
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A Debreczeni Első Takarékpénztár közgyűlése.

Városunk elsőrangú és legrégebb pénzügyi intézménye a hónap 23-ikán tartotta meg hatvankettedik közgyűlését fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, vezérigazgató elnöklésével. Közgazdasági életünk ezen hatalmas szerve az elmúlt üzleti évben is nagy tevékenységet fejtett ki és jöllehet az pénzügyi viszonyok mostohaasága minden vonalon érezhető volt, az intézet nem tért el attól az iránytól, mely őt működésében évtizedeken keresztül vezette. Mint mindenkor, ugy a válságos időkben is a nagy közönség érdekeit tartotta szem előtt és nem tévesztve el egy pillanatra sem évtizedes vezetőelvét, mely a hitelkereső nagy közönség érdekeinek megvédésére irányult. Éppen ezen okból a nagy közönség bizalma további hűsége társa lett a debreczeni első takarékpénztárnak, mely a legnehezebb pénzügyi viszonyok közepette is a konzervatív uton haladva megkönnyíteni igyekezett ügyfeleinek helyzetét. Vagyis ez a hatalmas, bölcsen vezetett pénzügyi intézet a mostoha pénzügyi viszonyok közepett sem helyezkedett a rideg üzleti álláspontra, hanem szemmel tartva a részvényesek érdekeit, nemcsak észével dolgozott, hanem lelki érzésével is igyekezett az őt igénybevevők helyzetét segíteni.

Az intézet évi jelentésében, melyet lapunk mult számában egész terjedelmében közöltünk — hálásan emlékezik meg arról a figyelmes és nagybecsű gondosságról, melyet az osztrák-magyar bank helybeli fiókintézete részéről tapasztalt. „Abban a meggyőződésben vagyunk — mondja a jelentés, — hogy ezen előzékenység a gazdasági életnek ugyszólván minden ágára nehezedett feszült pénzügyi viszonyai között nemcsak intézetünkre volt becses, hanem közvetve egész piacunknak és nagy vidékünknek is támogatására szolgált, miért a bank vezetőségének, főképpen pedig a helybeli fiók érdemes főnökének őszinte elismerésünket fejezzük ki“.

Ezen nagybecsű támogatáshoz bizonyára hozzájárult az igazgatóság bölcs és körültekintő, a gazdasági élet hullámzását éber figyelemmel kísérő, a változó eseményeket mérlegelni tudó, a pénzügyi dolgokban messzelátó, igyekező buzgalma is az intézet fejlesztésében. Mert habár a debreczeni első takarékpénztár, ha szabad így nevezni, a pénzügyi műveletek konzervativizmusának utján évtizedeken keresztül egy pillanatra sem stagnált és mint a költő mondja: „régifényndül gyujt új szövötneket“ — mégis elvitáztat-

lanul igaz és való, hogy az intézet újabb, hatalmas fejlődési ágakat termelt Zádor Lajos kir. tanácsos, vezérigazgató és a vezetése alatt álló igazgatóság szakszerű, lelkiismeretes és lankadást nem ismerő igyekeztével. Az üzleti eredményen első pillanatra meglátszik az egyetértő, az egy célra törekvő, egy akaratban összeforrott vezetés bölcsesége. A nagy érdekek mellett szépen elhelyezte a kismemberek védelmét és az igazgatóság minden alkalmat felhasználta arra, hogy a multban ólomsúlykint nehezéd rossz pénzügyi viszonyok aqyon ne nyomják azokat, akik amugy is nehéz körülmények között élnek.

Az igazgatóság egytől-egyig kipróbált erőkből áll. Igazi szak emberek, akik nemcsak a jelent nézik, hanem a jövő eselyeit mérlegelik, tanulságot, részben erőt merítve az intézet folyton emelkedett multjából. Fenyéri Zádor Lajos. kir. tanácsos, vezérigazgató, kinek ezen fontos állásra való rátermettségét az ország elsőrangú pénzügyi körei elismeréssel honorálják, az igazgatóság érdemes és nagytudású tagjai: Komlóssy Arthur aligazgató, Dalmy Kálmán, Györffy Aladár, Nagy Lajos dr., Novelli Ede, Simonffy Emil, Szabó Kálmán és Tóth Béla igazgatósági tagok, valamint a felügyelő-bizottsági tagok: Kardos László, Csanak János, Szabó Lajos, Wesater István és Bárdos Géza mind oly nevek, melyeknek kezében a pénzügyintézet jövője biztosítva van. Ha ehhez az együttes működéshez hozzávesszük az intézet tisztikarának rátermettségét, hivatali páratlan buzgalmat és azt a lelkiismeretességgel párosult szakudatát, meg van fejtve előttünk az a kérdés, miképpen lehetett az elmúlt évben tapasztalható nehéz pénzügyi viszonyok dacára is oly eredményt feltüntetni, melyet a mérleg mutat.

Ezek után immár beszámolhatunk az intézet 1808 február 23-án tartott közgyűlésének lefolyásáról:

Fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos szives szavakban megnyitván a közgyűlést; a közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Szőgyény János kir. tanácsost és Falk Lajos részvényeseket kéri fel.

Jelenti továbbá, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlés a törvényben előírt módon, a kellő időben lett egybe hívva és az évi jelentést az intézet minden egyes részvényesnek megküldötte. Minthogy pedig a jelenlevő részvényesek száma az alapszabályoknak megfelel, amennyiben 35 részvényes 995 részvényvel van jelen, a közgyűlés határozatképes. Ezzel kapcsolatban felkéri a közgyűlést, hogy hallgatná meg az évi jelentést.

A közgyűlés a jelentést, miután azt minden részvényes ismeri, — felolvastatni nem kívánja, hanem annak minden pontját öröndetes tudomásul vesz.

Ezután elnök felkéri *Tüdös János dr.* jogtanácsost a felügyelő-bizottság jelentésének felolvasására, mely így hangzik:

Tiszteelt Közgyűlés!

Tisztelettel jelentjük, hogy a Debreczeni Első Takarékpénztárnak 1907. évi záró-számadásait megvizsgáltuk s azoknak tételőit a törvény előírásainak és a társaság alapszabályainak minden tekintetben megfelelőeknek találtuk.

Évközben résztvettünk az igazgatóság tanácskozásaiban, megvizsgáltuk a pénztári és betét állományokat, valamint figyelemmel kísértük az ügyvitel egyéb ágazatait is és konstatáljuk, hogy az igazgatóság intézkedései a törvényes követelményeknek, a könyvelés pedig egy részleteiben, mint teljes egészében a valóságnak megfelelnek.

Az igazgatóságnak a leírása, nemkülönben az évi nyereség felosztására vonatkozó javaslatait mi is magunkévá tesszük és azoknak helybenhagyását kérjük.

Amidőn végül igazoljuk, hogy az intézet zálogleveleinek biztosítékát képező értékpapírok minden tekintetben a törvény által megszabott módon kezelteknek, kérjük a felmentvényt úgy az igazgatóság részére, mint nekünk megadni.

A felügyelő-bizottság:

*Bárdos Géza, Csanak János, Kardos László,
Szabó Lajos, Wesster István.*

A közgyűlés a felügyelő-bizottság jelentését tudomásul veszi és a felmentést úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadja.

Tudomásul veszi a közgyűlés az igazgatóság jelentését a kétesse vált 6442 korona követelés leírásáról, valamint jóváhagyja az igazgatóságnak az évi nyereség felosztására vonatkozó javaslatát. Tudomásul vette továbbá a közgyűlés, hogy a részvények szelvényei február hó 24-ikétől kezdve 115 koronájával beválthatók.

Végül fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, vezérigazgató felemlíti elhunyt Szepessy Antal volt vezérigazgatónak az intézet fejlesztése és felvirágztatása körül szerzett érdemeit és midőn indítványozza, hogy a közgyűlés ezen érdemeket jegyzőkönyvének legszébb lapján örökítse meg, egyben bejelenti, hogy az igazgatóság boldogult vezérigazgató özvegyének nyugdíját 2400 koronában javasolja megállapítani.

A közgyűlés Szepessy Antal volt vezérigazgatónak az intézet körül szerzett nagybecsű érdemeit jegyzőkönyvébe iktatja és az özvegyének határozott nyugdíj megállapítását tudomásul veszi.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a részvényesek érdeklődését megköszönve a közgyűlést bezárja.

Beszámolva olvasóinknak a közgyűlés lefolyásáról, a hatvankettedik üzleti év zárókönyvének szívünkéből óhajjuk, hogy a Debreczeni Első Takarékpénztár tekintélyben és anyagi erőben növekedjék a jövőben is. Meg vagyunk győződve, hogy az igazgatóság ezután is őrt áll az intézet érdekei felett. Közgazdasági, szociális és emberbaráti érdekekért küzdött és küzd ez az intézet és valamint hatvankettes pályafutása alatt viharban és napfényben egyaránt izmosodott, hatalmas törzse a jövőben is élni, virulni fog és hasznos gyümölcsöket terem.

Koncz Ákos.

A szervezeti szabályzat.

A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság f. hó 26-án ülést tartott Weszprémy Zoltán főispán elnöklésével, melyen jelen voltak: Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Márton Imre, Juhász Ignác, Somogyi Pál, Fejér Ferenc dr., Szilágyi Imre, Király Gyula, Bészler Károly, Szabó Kálmán tanácsnokok, Roncsik Lajos főszámvevő, Tüdös Kálmán dr. orvos, Kom-

lóssy Pál dr. aljegyző, a bizottság jegyzője és többen a tisztviselők közül.

Weszprémy Zoltán főispán megnyitván az ülést, üdvözlöi a tagokat. Kérve kéri a bizottságot, hogy minél gyorsabban tárgyalják le a szabályrendeletet, hogy ezen év végével már kormányhatóságilag is jóváhagyott szabályrendelet legyen a tervezetből.

Kovács József polgármester a tisztviselői kar nevében megköszöni a főispán meglepő pártfogását. A tisztviselői kar erősen és többször sürgette a szervezési szabályzat megalkotását. Figyelmebe ajánlja a bizottságnak, hogy a tisztviselői kar túl van terhelve, mert sok állás nincs betöltve, vagy sok szervezve sincs. Kéri, hogy ezen régen húzódó ügyet fejezzék be.

Juhász Ignác kijelenti, hogy egyetlen ember sincs a bizottság tagjai közt, ki az ügy útjába gátat akarva vetni. Ő is támogatni akarja a főispán és polgármester óhajlását, hogy minél előbb elkészítsék a szabályzatot. Ezen cél vezette volt szótát arra az indítványra, hogy a szabályzat rendezési részét szakítsák el a fizetési résztől azért, hogyha időközben egyik-másik állásra vonatkozólag változás esik, ne legyen szükség az egész szabályrendelet megfoglyatása. Kijelenti, hogy a szabályrendelet elkészítésének útjába nem fog állni, de kívánja, hogy alaposan megtárgyalják a fontos szabályrendeletet.

Márton Imre felemlíti, hogy több beadvány érkezett be, melyek a szabályzat egyes részeire javaslatokat tartalmaznak. Az egyik dolgozat Mile Pál rendőrfogalmazóé, ez a rendőrség szervezétére vonatkozik. Lehetséges, hogy a dolgozatokban sok megfontolandó van, azért ajánlatosnak tartja, hogy a beadványokat egy-egy tagnak adkja ki tanulmányozás végett. Még célszerűbbnek látja és indítványozza is, hogy a szervezési szabályzatokra vonatkozó beadványokat vegyék elő és azok figyelembe vételével tárgyalják le újra a szabályzatot, még pedig úgy, hogy a bizottságot osszák négy albizottságra, melyek a szabályrendelet egy-egy negyedrésztét dolgozzák át és ha munkájukkal készen lesznek, terjesszék azokat a bizottság plénuma elé. Ezáltal nemcsak alapos munkát fognak végezni, hanem időmegtakarításhoz is jutnak.

Fejér Ferenc dr. tulhajtott óvatosságnak tulajdonítja a folytonos halogatást. Kivánatosnak tartja, hogy e kérdést tisztázzák végre. Oly régen folyik e munka, hogy már nagyon is megérett a befejezésre. A már egyszer letárgyalott pontokat nem lehet újra, meg újra elővenni, mert akkor sohasem érnek végére. Kérdi, mi az érdeke Debreczen város közönségének: az-e, hogy legyen egy buzgó, törekvő tisztviselői kara, vagy hogy elégedetlen, folytonosan gondokkal küzdő tisztviselők kezeibe legyenek letéve Debreczen város ügyei? El kell várni, hogy a városi tisztviselők példásan álljanak helyet, de megélhetésüket is biztosítani kell, mindenesetre a lakosság teherbíró képességének figyelembe vételével. Rámutat arra is, hogy a városi tisztviselők társadalmi kötelezettségei nagyobbak, mint a vármegyei tisztviselőké. Ragasz-

codik ahhoz, hogy a szabályzat elkészítését mielőbb befejezzék. Véget akar vetni a szabályzat majd öt éve folyó huzásának, halasztásának. Ha a közgyűlés azt gondolja, hogy a tisztviselői kar nem érdemli meg a fizetésemelést, ne adja meg, de végezzék a kérdéssel. Letárgyaltnak tekintik a tervezetet, újra tárgyalni nem akarja. Kéri, folytassák a tárgyalásokat ott, ahol legutóbb elhagyták.

A bizottság ezután hozzáfogott a szabályzat tárgyalásának folytatásához. A tisztviselők inkompatibilitásának tárgyalásánál kimondták, hogy oly mellékfoglalkozást nem űzhet a tisztviselő, mely állásával összeférhetetlen. Kimondta a bizottság, hogy tanácsnokok csak jogvégeztet emberek lehetnek.

A debreczen – nagyváradai vasut.

A debreczen–nagyváradai vasut engedélyesei anyagi támogatásért fordultak Debreczen városához is.

A közgyűlés elvben hozzájárult a vasuti összeköttetéshez és egy ad hoc bizottságot küldött ki az ügy tanulmányozására, a város részéről való hozzájárulás nagyságának megállapítására és javaslatlétet végezt.

Az ad hoc bizottság előtt több terv merült fel. Dr. Varga Lajos arra az igen helyes álláspontra helyezkedett, hogy ha már megcsinálják az összeköttetést, elsőrendű vonal építése mellett foglaljanak állást és hívják fel a kereskedelmi kormányt, hogy az államvasutak építse ki a vonalat. Ezt a felfogást nagyfontosságú kereskedelmi és forgalmi érdekek indokolják. Debreczen e vasut által közvetlen vasuti összeköttetésbe lép Erdéllyel és így oly hatalmas forgalmat szerez meg e vasutnak, melyet vicinális nem, csupán elsőrendű vonal lesz képes lebonyolítani.

A bizottság dr. Varga Lajos indítványát cél szerűnek s így megfontolandónak tartotta és puhatolózni kezdett, vajjon a kormány nem volna-e hajlandó Debreczen és Nagyvárad között vasuti összeköttetést létesíteni. A puhatolozás egyelőre nem járt megfelelő eredménnyel. A bizottság ugyanis oly felvilágosítást nyert, hogy a kormány ma még nem gondol ennek a vonalnak a kiépítésére. Ezért a bizottság újra elővette a vicinális vasut tervét és megbizta volt Aczél Géza főmérnököt, hogy bővebb felvilágosítást szerezzen a részvénytársaságtól a vasut tervére nézve s tegeyen arról jelentést.

Aczél Géza főmérnök a bizottság utóbbi ülésén terjesztette elő a debreczen–nagyváradai vasut ügyét. A vasutépítő részvénytársaság a vonal irányára vonatkozólag két tervet készített. Az egyik szerint a vasut Debreczen–Hosszapályi–Nagyvárad irányban menne, a másik szerint Debreczen–Derecske–Nagyvárad irányban. A társaság azonban az előbbi tervet finánciális okokból kivihetetlennek tartja. Ugyanis, ha Hosszapályit érintené a vasut, úgy az építési költségek-ből 568 ezer korona még fedezetlenül áll, míg ellenben a Derecskén keresztül vezetett vasut költ-

ségei, Debreczen kilátásba helyezett támogatásával, már fedezve vannak.

A hosszapályi-i irány Debreczenre nézve sokkal előnyösebb lenne, mint a derecskei, mert ez utóbbi Derecskét gazdaságilag Nagyváradhoz csatolná, míg eddig egészen Debreczen gazdasági körébe tartozott. Eppen ezért a bizottság utóbbi ülésén úgy határozott, hogy ha a részvénytársaság Hosszapályin át vezetni a vasutat, akkor 160 ezer koronát, másik esetben pedig 80 ezer koronát javasol a közgyűlésnek a vasutépítés céljaira megszavazni.

Az ad hoc bizottság ülésén Szabó Kálmán országgyűlési képviselő elnökölt. Jelen voltak: Aczél Géza főmérnök, Varga Lajos dr., Tüdös János dr., Balkányi Miklós dr. és Éricez Ernő.

Az ülés megnyitása után Szabó Kálmán elnök előterjesztette, hogy tudakozódott, nem volna-e meg a hajlandóság a kereskedelmi kormányban arra, hogy a kérdéses vonalat elsőrendű vonalként építtesse ki az államvasutak, de kedvezőtlen választ kapott és ezért nincs más hátra, mint megelégedni a vicinális vasutal is, annál inkább, mert igen fontos kereskedelmi érdeke Debreczen városának, hogy az összeköttetés Nagyváraddal minél előbb létesüljön.

Aczél Géza terjesztette be ezután előadói javaslatát. Bejelentette, hogy a vasutépítő társaság finánciális okok miatt nem képes a vonalat Debreczen–Hosszapályi irányban kiépíteni, hanem csak Derecske irányban. Javasolja, mondja ki a bizottság, hogy a társaság által kért 200 ezer korona támogatás helyett 150 ezer koronát fog indítványozni a közgyűlésnek. Azon esetben, ha a társaság képes lesz Hosszapályin át vezetni a vasutat. De ha Derecske irányban építik ki a vonalat, úgy csak 80 ezer koronát javasol a közgyűlésnek. A támogatás ellenében azonban kiköti a város, hogy az igazgatóság székhelye Debreczen legyen és az igazgatóságban Debreczen városa két taggal képviseltesse magát.

Tüdös János dr. az előadói javaslatot oly módosítással fogadja el, hogy ne 150 ezer, hanem 160 ezer korona támogatást helyezzen kilátásba, azon esetre, ha a vasutat a hosszapályi-i irányban építik fel.

Szabó Kálmán fontosnak tartja annak a hangsúlyozását, hogy Debreczen városának azért kell a vasut létesítéséhez hozzájárulni, hogy a tarifa megállapításánál befolyást gyakorolhasson a város közönségének érdekében. Ugyanis, ha nélkülünk csinálják meg a vasutat, ezen befolyásunktól elesünk. A vasutra nem annyira a személy-, mint a teherforgalom szempontjából van szükség. Jobb szeretné ugyan a Debreczen–Hosszapályi irányt, de ha ez kivihetetlen, meglegszük a másikkal is, mert a célt akármelyik vasutal elérni a város. Félteni csak Derecskét lehetne, de Derecske közigazgatásilag így is, úgy is Váradhoz tartozik, míg gazdaságilag csak Debreczenhez fog gravitálni, hisz mindössze 20 kilométernyire fekszik tőlünk. Hozzájárul az előadói javaslatlathoz.

Varga Lajos dr. összehasonlíthatatlanul előnyösebbnek tartja, hogy az állam építse ki első-

rendű vonalnak ezt a vasutat. Ajánlatos volna felhívni a társítványhatóságokat és egyéb érdekeltségeket, hogy csatlakozzanak Debreczen azon mozgalomhoz, melynek célja elsőrendű vonal építése. A vasutépítő társaságnak adandó segílyre vonatkozólag kifejti, hogy mielőtt határozóznának, ismerni kellene azon tárgyalások adatait, melyek alapján az összeget meg lehetne állapítani.

Az előadói javaslatnak nincs ellene, de fenntartja azon elvi álláspontját, hogy a vonalat az állam építse ki elsőrendű vonalként.

Balkányi Miklós dr. elfogadta az előadói javaslatot. Szívesen megadna 200 ezer koronát is, ha hosszúpályi-i irányban vezetnék a vasutat.

A bizottság végül kimondta, javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a vasutépítés céljaira a hosszúpályi-i vonal esetén 160 ezer, a derecskei vonal esetén pedig 80 ezer koronát szavazzon meg, továbbá kósse ki, hogy a székhely Debreczenben legyen és az igazgatóságban Debreczen két taggal képviseltesse magát.

Az alkotmányvédelem Szabolcs vármegyében.

Azok a vármegyék, melyek a nemzeti ellenállás idején a törvénytelen kormánnyal szemben az alkotmány védelmére keltek és a küzdelem rájuk eső részét becsülettel megharcollák, most egymásután megiratták ellenállásuk történetét.

Ilyen irrott emléket állított legutóbb Abauj-Torna vármegye példájára Szabolcs vármegye is a törvényhatóság történelmi szereplésének. Szabolcs egyike volt azoknak a törvényhatóságoknak, melyek a nemzeti küzdelemben eleitől végig dicséretesen kitartottak. A vármegye alkotmányos ellenállását nem tette ugyan próbára a törvénytelen kormány fegyveres erőszakoskodása, mert a kinevezett kormánybiztos bevonulása előtt néhány nappal megförtémt a nemzet és a korona közötti kiegyezés, egyébként azonban a vármegye végigszenvedte a felülről jövő törvénytársítások fenyegetéseinek és erőszaknak minden fajtáját.

Ezeket szemben a jog és igazság fegyverével védekezett, a törvénytelen rendeleteket nem hajtotta végre, adót nem fizetett, njoncot nem állított, tisztviselőit pedig szinte példátlan anyagi áldozatkésséggel biztosította elmozdításuk esetére. A Dessewffy grófok huszeder koronás adományaitól kezdve szegény parasztembereket tíz filléres áldozatát igazán mindenki kivette részét ebből a nagyszerű versengésből. Ennek a mindvégig egységes és harmónikus küzdelemnek történetét írta meg a vármegye megbízásából Incédy Lajos megyei főlevéltáros.

A kétszáz oldalas könyv felöleli ezt a küzdelmet a maga egész részletességében. Különösen érdekesek a vármegyének Kristóffyval és Fejérvárvál váltói fízenetei, melyek során a kormány és a törvényhatóság között a harc odáig fajult, hogy az utóbbi a belügyi ügyvezetőnek gondnokság alá helyezése iránt indított kéréseset, a miniszterelnök ellen pedig feleltés katonai hatóságánál telt följelentést, amiért az ország pénzével és javai-

val törvényes fölhatalmazás nélkül, sőt a törvényhozás föltagozása ellenére rendelkezett.

Erdekes az a történelmi visszapillantás is, mely a munka elején az 1846-iki nemzeti ellenállás történetét, Apponyi György gr. kancellárságát s a vármegyék akkori rezisztenciáját állítja párhuzamba legutóbbi alkotmányos küzdelemünk eseményeivel. Szabolcs vármegye mindenesetre hazafias föladatát teljesítet, mikor a maga igazságos és bátor harcának hístóirját megíratta. Ennek a harcnak eseményei és tanulságai így összefoglalva büszke emlékei lesznek a multnak s bátorított példái a jövőndnek.

Az ipartörvény reformjához.

Az új ipartörvénytervezet a felső ipariskolákat minden tekintetben egyenrangúvá teszi a főgimnáziumokkal és főreáliskolákkal. A műszaki oktatáson túl az elméleti tantárgyak a felső ipariskolákban is ugyanazok lesznek, mint a főgimnáziumokban és főreáliskolákban és a tanítás terjedelme is azonos leendő mindkét nemű tanintézetben. A felső ipariskolák érettségi bizonyítványai éppen egy jogosítanak a mfelegyetemre való felvételre, mint a főgimnáziumoké, vagy a főreáliskoláké. A különböző fokú ipariskolákból való át lépés feltételeit miniszteri rendelet fogja szabályozni. A törvénytervezet szerint tehát biztosítva van annak lehetősége, hogy a fiatal iparos ugyanazon intellektuális képzettséggel léphessen az életbe, mint az intellektuális pályákra készülő ifjak.

Az új ipartörvénytervezet eddig közzétett részének talán ez az intézkedése a legliberálisabb és következményeiben a legfontosabb. Mert ez az intézkedés iparunk jövőjéből kiírja azt a felszeg társadalmi fellegüst, mely az iparművészetet és tudományt megmagyarázhatatlan elfogultsággal alája helyezte az intellektuális pályákra képesítő tudományoknak és művészeteknek.

Az új ipartörvénytervezet az ipari tudomány egyenrangusításával azon az egyedül helyes és jogosult uton halad, mely ahhoz a kétségtelen igazsághoz vezet, hogy a magyar ipar kérdése legelső sorban is kulturkérdés.

Ámde az iparkultúra nem csupán abból áll, hogy az ipari pályákon lévőket intellektuális képzettségüknek fogva ugyanaz a társadalmi pozíció illesse meg, mint az értelmiségi pályákon működőket. A valódi iparkultúra az, mely az általános műveltség megszerzése mellett azt célozza, hogy az iparosok a szellemi tudományokat a gyakorlati élet számára, iparunk fejlesztése és anyagi jólétnak emelése céljából sajátítsák el. Azokat az általános műveltséghez tartozó tudományokat tehát, amik az általános iparfejlesztést és az iparosság anyagi jólétét is hathatósan szolgálhatják, a felsőipariskolákban nem elegendő oly irányban és terjedelemben tanítani, mint ahogyan ezeket a főgimnáziumokban és főreáliskolákban tanítják. Különösen a földrajz és természettan azok a tudományok, amelyek a főreáliskoláktól eltérő és szorosan az ipari szempontokhoz alkalmazkodó tanítást követelnek a felsőipariskolákban.

Ma a földrajz tudománya révén általánosságban megismerkedünk az egyes országok fekvésével, klimatikus és geográfiai viszonyaival, néprajzi sajátosságaival, a népesség foglalkozási módjaival, politikai és kulturális intézményeivel és egyéb általános tudnivalókkal. A nem ipari pályára készülőknek az általános műveltség szempontjából ezek az ismeretek talán elegendők is. Az iparosoknak semmi esetre sem elegendők. Az iparosnak első sorban ismernie kell a hazai ipar földrajzi helyzetét; hol vannak a nagyobb ipari gócpontok és fogyasztási piacok; milyen ezek termelő és befogadó képessége; mekkora a termelés és fogyasztás iparágként; hol szerezhető be a nyers anyagok; vidékenként milyenek a munkásviszonyok? Ismernie kell az iparosvállalkozónak Magyarország vízi- és vasúthálózatát, a főbb termelő és fogyasztó gócpontok közti vasúti összeköttetéseket, a lehetséges csatlakozásokat, a legkedvezőbb utirányokat, a vasúti ártelkezelést és a pontos szállítási tarifákat. Ismernie kell az iparosnak hazánk felosztását közszételepek szerint, továbbá az egyes vidékek üzleti viszonyait és szokásait, valamint a helyi közszolgáltatási viszonyokat. Csakis akkor, ha mindezen ismeretek birtokában van, kalkulálhat biztosan az iparosvállalkozó, hogy üzemében hol kell takarékoskodnia, hol kell áldozatokat hoznia, miképpen kell berendezkednie, hogy iparcikkeivel a versenyt bárhol is felvehesse másokkal.

A magyar ipar versenyképessége szempontjából szoros feladata iparkulturánknak Ausztria ipari földrajzának és természettanának alapos ismertetése is. Mert tudnia kell, hogy Ausztriában hány gyár működik s közülök mely gyárak gravitálnak a magyar piacokra, milyen vasúti vagy vízutakon érhetik el azokat és mit fizetnek a szállításért, mindezeket az adatokat a saját termelésének és szállításának adataival egybevetve, biztosan kalkulálhat az osztrák gyártmányok kiszorítására.

Okvetlenül szükséges a balkán államok ipari földrajzának és természettanának ismerete is. Ha tudjuk, hogy a balkán piacok mekkora befogadóképességgel bírnak, valamint tudjuk azt is, hogy e piacok hogyan, mennyi idő alatt és milyen költséggel érhetők el Magyarország és Ausztria termelési gócpontjaiból és ismerjük a vámvonlakat és vámteteleket, tekintettel kedvezőbb geográfiai helyzetünkre, legalább bizonyos iparcikkek tekintetében az osztrák ipart folytonosan sakkban tarthatjuk.

Az iparkultúra ezen irányáról az új ipartörvénytervezet nem gondoskodik, sőt abból, hogy a felsőiparisoklák kötelező vizsgatárgyai között a földrajz felsorolva nincsen, valamint abból, hogy az intellektuális tantárgyak tanítását a javaslat a főgimnáziumokban rendszeresített terjedelemben tervezi, az következtethető, hogy az ipari földrajz és természettan tanítása az ipari főiskolákban talán mellőztetik is. Ez nagy hiba, sőt az osztrák kapcsolatot miatt végzetes is lehet.

„A gazdasági világterjeszkedésben csak az a nemzet érvényesülhet, amely nemcsak maga,

hanem minden iparos és kereskedő vállalkozója is tisztában van a konkurrens erejével, mert a gazdasági világterjeszkedés nem egyéb, mint állandó nemzetközi gazdasági harc” — hangoztatta Leener az 1905-ben Monsban (Belgium) megtartott gazdasági világkongresszuson. Hogy nekünk Ausztriával csakugyan a legkeményebb gazdasági küzdelmet kell folytatnunk a saját területünkért, azt mindenki tudja és érzi. Nagyon kívánatos tehát, hogy az új ipartörvény az ipari földrajz és természettan tanításának felvételével ezt a küzdelmet megkönnyítse.

K. G. dr.

Az udvarhelymegyei alispánválasztás.

Közöltük lapunkban, hogy a közigazgatási bíróság az Udvarhely megyében megtartott alispánválasztást Hinléder Fels Ernő országgyűlési képviselő panaszára megsemmisítette. Az idevonatkozó ítéletet közöljük:

603. szám 1908. K. Ó felsége a király nevében a magyar királyi közigazgatási bíróság dr. Hinléder Ernő orsz. képviselő oklándi lakosnak 1907. évi december hó 12-én Udvarhely vármegyében megtartott alispánválasztás tárgyában a vármegye törvényhatósági bizottsága által 1907. évi december hó 12-én 1066. szám alatt hozott határozat elleni panaszát 1908. évi február hó 12-ik napján tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI. t.-c. 42. szakasza alapján tárgyalás alá vétén, következőleg

ítelt:

A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasznak helyt ad. Udvarhely vármegye törvényhatósági bizottságának panaszolt határozatát hatályon kívül helyezi s az 1907. évi december hó 12-én Udvarhely vármegyében megtartott alispáni választást megsemmisíti.

Indokol:

Az 1886. évi XXI. t.-c. 84. szakasza szerint, amidőn a választók akaratnyilvánítása 20 bizottsági tag írásban beadott kívánatára névszerinti szavazással állapítandó meg, a névszerinti szavazás a tisztújító közgyűlésen elnöklő főispán által kinevezett egy vagy több küldöttség előtt, a szavazók nevének és szavazatának följegyzésével megy végbe.

A főispán által kinevezett küldöttség, esetleg küldöttségek ezek szerint az 1886. XXI. t.-c. 79. szakasza alapján a választásra jogosult törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek az ezen teljesítendő névszerinti szavazás foganatosítására rendelt oly külön szervet képezik, mely a vármegyei törvényhatóságoknál állandóan követett s a bíróság által is helyesnek és törvényszerűnek talált gyakorlat szerint, az 1886. XXI. t.-c. 84. szakaszában megjelölt saját hatáskörében jár el.

Következőleg a most hivatkozott törvényszakasza alapján eljáró küldöttség a jelentkező választók szavazatát elfogadja, jegyzékbe veszi, a szavazásra jogosítottaknak nem talált szavazókat elutasítja, a szavazási eljárást saját hatáskörében

bejárja s eljárásáról s a beadott szavazatok arányáról jelentést tesz s a tisztújító közgyűlés elnöke a szavazás bejelentett eredménye szerint általános vagy viszonylagos szótöbbséget nyert pályázót megválasztott tisztviselőnek kijelenti.

A tárgyratok kapcsán fölterjesztett tisztújítási jegyzőkönyv szerint azonban a vármegyei alispán választása alkalmával, amidőn a vármegye alispánja 20 törvényhatósági bizottsági tag írásban beadott kívánatára a névszerinti szavazást elrendelte, az idézett 84-ik törvényszakasz határozotti rendelkezésének meg nem felelt, szavazatszedő küldöttséget külön működő szervként ki nem nevezett, hanem a névszerinti szavazatok leadását rendelte foganatosíthatni olyképpen, hogy a névjegyzék fölolvásával Szabó Gábor a szavazók nevének két példányban való följegyzésével dr. Majthényi Miklós, dr. Pálly Jenő, Domi Róbert és időközben Ádám Albert törvényhatósági bizottsági tagokat bízta meg s eként az alispáni szék betöltésére végrehajtott szavazás nem úgy történt, miként ezt az 1886. XXI. t.-c. 84. szakasza világosan és határozottan rendeli.

Mint hogy a főispán főntébbi rendelkezésével a választási eljárás tárgyában előírt lényeges törvényes alakosságok sértettek meg: s az eként leadott szavazatok alapján az alispáni szék betöltésére szolgáló eljárás a törvényszerűség jellegét nélkülözi s ezen eljárás alapján a vármegye tisztújító közgyűlése dr. Damokos Andor jelöltet megválasztott alispánnak ki nem mondhatta: ezen választási eljárás ellen dr. Hinléder Ernő törvényhatósági bizottsági tag által beadott panasznak helyt adni, a panaszolt törvényhatósági bizottsági határozatot hatályon kívül helyezni s magát a megtartott alispáni választást a bíróságnak meg kellett semmisíten.

A bíróság ezen határozat három példányát a vonatkozó fölterjesztés mellékleteivel együtt Udvarhely vármegye főispánjának azzal a fölhívással adja ki, hogy annak egy-egy példányát panaszosnak, továbbá dr. Damokos Andor székeludvarhelyi lakosnak kézbesítesse.

Kélt Budapesten, a magyar királyi közigazgatási bíróságnak 1908. évi február hó 12-ik napján tartott üléséből.

Wlassics Gyula s. k.
elnök.

Dr. Krajczik s. k.,
elődök.

Bosznay István kiállítása.

Bosznay István a debreczeni ref. főgimnázium tanára, jeles festőművésznünk kiállítását rendezett műveiből a Nemzeti Szalonban. A kiállításról a budapesti lapok a legnagyobb dicsérrel emlékeznek meg. Hogy mily értékes és eseményszámba menő a mi Bosznaynak kiállítása, fényesen igazolja egyik legnagyobb kritikuskunk Malonyay Dezső, ki a következőket írja Bosznayról és műveiről a Budapesti Hirlaphoz.

Debreczenben élő tájképfestőnké, a jeles Bosznay Istváné négy hétre a Nemzeti Szalon, s övé a siker, amelyet becslélesen megszolgált. Kétszázhuszonhat festmény és rajz, — gyönyörűség, hogy végre így együtt látjuk ennek a nagy tehetségű művésznünk a dolgait s megismerhetjük őt egészen. A szalmával

fűtt zsenifléskodás mai divatja idején nem fölösleges, ha egy komoly művésznünk munkájában első sorban éppen a végzett munka komolyságát dicséretjük. Igaz: Bosznay munkája komoly művészet, nemcsak afféle ideig-óráig dő közpizantás, nem afféle idegenből összeböngészett holmival tüzött maradekvásár: ez a portéka-holnap so kerül a padlásra. És magyar munka, mint amilyen volt Mészöly, vagy csak legjobbtól mondjuk, amilyen magyar volt Petőfi. Nem csak témáiban magyar, nem csupán ihletének, művészi táplálkozásának a forrása magyar, — érzése, tudása, egész dologvetése a fogalom legnemesebb érteelmében magyar: őszinte. A kiállított képek címét olvassa, mintha Petőfi könyvében lapozgatnánk, s aki tudja látni az ecset poézisét, olvassa, hallja a verseket is: a bátorlankodó tavaszról, a nyári napsütés nagy-mélaságról, az Oranyos pompában vánduló őszről és a teli szomorúságról... Oly terem ez a podája: a Tisza partján, a magyar sárkány-síkságon, idegen szem ezt meg nem látja, idegen szív ezt meg nem érzi, s egy tenyérnyi ebből, híven adva a vászon, nekünk, s a mi kultúránknak többet ér tizenkét tucat olyan polinéziai paradicsomnál, amelyet Gauguin cselekedett.

Ultramodern törekvésű művészi ifjúságunk is elgondolkodik talán e kitértésen s megcsüvél K. Lippich Elek minapi kijelentését, amely így szól: „Arról értesültem, a kultuszkommandó azt vádolják, hogy anyagilag és erkölcsileg támogatja és elősegíti művészetünkben az ultramodern törekvéseket. Kijelenthetem, a kormány határozottan ellene van annak, hogy a fiatalok a külföldi művészet könyvének hulladékat hordják hazá. Kis, tökéletlen emberek ódaráznak Párisba s eklektikusan megterhelve, abban a hitben térnek haza, hogy igaz művészet az, amit csinálnak. Ősi hagyományok arra tanítanak meg bennünket, hogy minden igaz művészet csakis a homi talajból fakad s a magyar művésztitjak tanulják meg, hogy csakis — a magyar föld szeretetéből és kultuszából sarjadnak ki igaz magyar művészetek.”

Ime Bosznay István példája is.

Kérdésülk életörténetét s művészi hitvallását.

— Nagyon egyszerű. Születtem hatvannyolcban, Csurgón, Somogyországban. Diákoromban már rajzolgtam fametszetek után; azután künt is próbálkoztam a szabadban mindenféle szerszámmal, amivel hozzájuthattam. Otthon bizony nem igen bíztattak. Apám asszonda: nem afféle boldogság az élet! Sok könyörgés után a Mintarajsziskolába is csak akkor bocsátott föl, amikor megfogadtam, hogy elvégezem a tanári-kurzust is. El is végeztem. Tanított a jó öreg Gregus, a derék Székely Bertalan, Keleti Gusztáv is megnézte néha próbálkozásaimat. Külföldi utra nekem nem teltett, kenyer utam kellett lidnom: így kerültem a debreczeni kollégiumba professornak. Maradt idő, ma is marad, művészkedésre is. Jártam a mezőt, a réteket, szabad délutánjaimon előldögéltem az erdőszéleken, a vízparton, lesem a hajnalt, az alkonyatot. Végre de — szép esztendő volt az! — 1897-ben észrevettek. Az állam megvásárolta egy képmet. Azután meg több kedvelő dolgoztam. Mindig-künt, Borongó kedv ember vagyok, látok sok szépet, megismerem az igazat, de minden, hogyis mondjam... egy kicsit olyan felhős, olyan fátyolfelhős lesz bennem. 1902-ben elnyertem az Andrássy-féle nagy ösztöndíjját. Nekiéredtem a világnak, beutazok feleségemmel, egész Európát. Hogy micsoda kicsi kis legénynek éretem magam a sok remekmű láttára! Soha én olyat nem tudok... Itthon vizsgalatlódom meg egy kicsit. Azt a szépet, amit idehaza látok a természetben, nem látam én sehol. Már csak ezért is érdemes volt körültekinteni odakünt. Ezt pingálom azóta, fedelve minden é s mindenkit. Ezer és ezer a szép, ha azt vászonra tudám marasztalni... Nem is veszek én ecsetet a kezembe, csak amikor a természet biztat rá. Sámítelen biztat. Nem sokat sültélgetek. Ami sültés van a dolgomban, az magától jön, nem tudok számot adni róla. Mondogatom magamnak néha: valami nobilis naturalizmusra kell törekednem, flut... Anyi bizonyos: a nyers, valóra törekvő sofase szerettem, hanem, amilyen őszinte a természet, olyan őszinte, olyan egyszerű és igaz szeretnem lenni művészetemben én is.

Örömi nézi, hogy mennyire ilyen tud lenni.

A „Petőfi dalkör“ jubileuma március 15-ikén.

Városunkban levő több rendbeli dalos egyleteink közül a régi nagy dalárdát kivéve, talán egyik sem fejtett ki oly élénk tevékenységet, mint rövid tíz éves fennállása alatt a Petőfi halhatatlan nevét viselő dalkör. S éppen azért a fāradhatatlan buzgalomért, melyet különösen hazafias napjaink március 15. és augusztus 2. megünneplésének rendezésében e dalkör a fősikolai tanuló ifjúsággal karöltve kifejt, azon nemes és köveendő példaut szolgáló cselekedetét, melyet az öreg egyenruhás honvédeknek évről-évre támogatja, nagy népszerűsége tett szert s a Petőfi dalkör által rendezett estélyek mindig zsofutó termekben és emelkedett hangulatu közönség részvétele mellett folynak le.

Most, hogy fennállásának 10. évét befejezte, március 15-én a Bika díszteremben nagyob szabású *jubiláris ünnepélyt* rendez, melyen országgyűlési képviselőink és városunk előkelőségei, a testületek és különböző intézmények vezetői is megjelentésüket, részvevésüket helyezték kiltatásba s hisszük, ott lesz ez ünnepélyen a hazafias közönség s a dalkörnek leg-hívebb és legkedvesebb pártolói, a debreczeni szép honleányok! Az estély egyik legszebb mozzanata lesz az, midőn a társas vacsora folyama alatt az ez alkalomra készített Petőfi-serleget az egylet elnöke Komlóssy Arthur felavatja, első ízben írtívén a billikomot Petőfi Sāndor halhatatlan kölönök emlékezetére! — Az ünnepély tiszta jövedelme a dalkör által létesített *március 15 iki* alap javára szolgáland s ez alap növeléséhez már eddig is szép adományok járultak, mint következnek: Debreczeni első takarékpénztár 80 kor., Bulyovszky Lilla 25 korona, Debreczeni Caszino 20 korona, Debreczeni Kereskedőtársulat 20 K, Debreczeni Kereskedő Ifjak társulata 20 K, Lőkoviczky Arthur 20 K, Osztrák magyar bank tisztviselői 15 K, Debreczeni Székely társaság, Kereskedelmi Csarnok, Mészáros társaság, Általános Takarékpénztár és Tiszapolgári Takarékpénztár 10—10 korona, Hajdúmezeji Mchészegylet 8 K, Mezőgazdasági bank 7 K, Stern József és Testvére, Gebauer Károly gyárosok, Hazai általános bizt. társaság és Adria halkonzerv-gyár 5—5 korona. *Összesen: 285 korona, —* mely adományokhoz még egyre érkeznek, ugy egyesek mint erkölcsi testületeinktől a kör elnökéhez és a pénztárnok *Márton Gyula* urhoz. (Piac-u. 9. sz.)

A jubiláris ünnepélyre szóló — s a változatos programot is tartalmazó meghívók most vannak nyomás alatt s a jövő hét folyamán küldetnek szét. Ez alkalomra a dalkör 10 éves történetét is megíratta s az füzet alakban fog az ünnep napján a közönség kezébe adatni.

Hírek.

— **Kenyérfogyasztás az európai országokban.** Érdekes statisztikai összehasonlítást közöl Sunborg statisztikus arról, hogy fejenként mennyi kenyérfogyasztás jut az európai népekre. Szerinte 1890-ig a francziák voltak a legnagyobb kenyérfogyasztók, amennyiben évenként minden franczia 258 kg. kenyeret fogyasztott el. Második helyen a dánok szerepeltek, akiknél minden főre 256 kg. kenyérfogyasztás jutott. Ezután Belgium következett 240 kilogrammal, Németország is jó fogyasztó, fejenként 211 kilogrammot, Svájc 205 kilogrammot, Hollandia 201 kilogrammot, Oroszország 173 kilogrammot, Magyarország 169 kilogrammot, Ausztria 155 kilogrammot, Olaszország 120 kilogrammot, Spanyolország 116 kilogrammot és legkevéssebb Portugália 105 kilogrammot fogyasztott. Manapság első helyre Dánia jutott 287 kilogrammal, ezután Belgium következik, ahol 34 kilogrammal emelkedett a fogyasztás, vagyis fejenként 274 kilogramm. Franciaországban a kenyérfogyasztás folyton alább száll, a mult évben 250 kilogramm volt. Németországban azonban 230 kilogrammra emelkedett. Svájcban szintémemelkedőben

van. 213 kilogramm, hasonlóképpen Magyarorszáiban is, 181 kilogramm. Hogy a kenyérfogyasztás emelkedéséből vagy csökkenéséből az ország jólétere vagy elszegényedésére lehet-e következtetni, arról Sunborg nem tesz emlést.

— **A debreczeni első takarékpénztár mérlege.** A debreczeni első takarékpénztár 1907 december 31-iki mérlege a következő tételeket mutatja:

Vagyon:	Összeg:	
	korona	flil.
Ingatlanok értéke		843,389 97
Leszámított váltók		15,491,872 52
Jelzálogos kölcsönök		11,539,506 13
Kézizálog-kölcsönök		73,389 50
Értékpapír	5,120,242	50
Zálogleveleink bizt. alap. ért.-p.	405,855	— 5,526,097 50
Folyószámla adósk		8,933,439 41
Adósk		320,424 41
Pelszerelések		10,082 43
Hátalékos kamatok és lakberek		224,251 42
Pénzkészlet.		209,216 49
	Összesen:	43,171,669 78

Teher:	Összeg:	
	korona	flil.
Részvénytőke: (6000 db à 500 K)		3,000,000 —
Tartaléktőke	3,020,000	—
Rendkívüli tartalék	2,440,000	—
Záloglevél biztosítási alap	405,855	—
Értékpap. árkülönb. tart.-alajpa	305,852	78
Ingatl. értékesökk. tart.-alajpa	265,377	36
Házjavitási tartalékalap	44,000	—
Nyugdíjalap	500,000	— 6,961,085 14
Betétke: könyvecskékre	16,764,402	57
„ folyó-számlákra	1,012,260	27
„ check-számlákra	256,382	— 18,033,044 84
Viszleszámított váltók	8,081,803	67
Bankelőlegek	1,340,000	— 9,421,803 67
Átruházott kölcsönök		3,491,848 31
„Közmevelődési“ jubil. alapítv.	34,789	34
„Szerzetközi“ jubil. alapítv.	10,000	— 44,789 34
Kibocsátott 4 ¹ / ₂ %-os záloglev.	970,000	—
Kisorsolt 4 ¹ / ₂ %-os záloglevelek	23,200	— 993,200 —
Követelők		74,133 81
Átmeneti tételek		318,982 24
Nyereség: áthatozt 1906-ról.	58,600	25
„ a folyó évben	774,182	18 832,782 43
	Összesen:	43,171,669 78

Zádor Lajos,
vezérigazgató,

Lovász János,
főkönyvvizsgáló.

— **Személyi hír.** Csóka Sámuel adóügyi tanácsnok az adóreform ügyében tartó országos gyűlésre Budapestre utazott.

— **Király Gyula kitüntetése.** Király Gyula gazdasági tanácsnoknak Vilmos porosz király és német császár a porosz koronarend III. o. lovagkeresztjét adományozta. Ezen kitüntetés viszonzása annak a magyar vendég szeretetnek, mellyel Király Gyula a nemrég minket meglátogató német gazdátok fogadta és kalauzolta a Hortobágyon. A kitüntetettet meleg szível üdvözöljük.

— **Árverés a városházán.** Kedden délelőtt a városházán a város tulajdonában lévő néhány ingatlan és bolt bérbeadására vonatkozólag árverést tartottak. Az árverésen Vecsey Imre főjegyző elnökölt, jelen voltak Jósa Vincze és Zöld Mihály bizottsági tagok és Hegedüs István dr. Árverés alá került: a városháza alatti 16. számú bolt, kikiáltási ára 1250 korona, pályázó nem jelentkezett; a Simonffy-utcai 2. számú bérházban a 15. számú

bolt, kikiállási ára 400 korona, árverelő nem jelentkezett, a 31. számú bolt kikiállási ára 500 korona, árverelő nem jelentkezett, 8. számú bolt kikiállási ára 1200 korona, bérbe vette Varga Imre mérészros 1700 koronáért, a 11. számú boltot az eddigi bérlő Klein Antal 1000 korona évi bérért; a József kir. herceg-utca 46. számú házat, mely az idén került a város birtokába, 900 korona évi bérért Kratz Salamon vette bérbe, a Riekl, Szikszay és Vásáry féle, a lovaslaktanya melletti 15 holdas majorföldre vonatkozólag Szántó Győző 600 koronát ígért, a Tizenháromváros-utca 18. számú házat örök áron akarták eladni, kikiállási ár 8000 korona volt, Herskovics Emánuel 7000 koronát ígért. Az eladásra vonatkozólag a tanács dönt.

— **Temetés a külsőségen.** Vettük a következő értesítést: A tisztántuli ref. egyházkerület főfiszteletű és mellősságos elnöksége folyó 1908. február 25-én kelt leiratában megengedte: „hogy a külsőségeken a temetés a régi rendtartás szerint történjék, illetőleg, hogy az egyházkerület idevonatkozó határozatának végrehajtása az egyházkerületi közgyűlés újabb intézkedései függőben tartassék*. Felhívom az egyháznak a kertekben és külsőségekben lakó tagjait, hogy halottaikat, mint régebben, úgy ezután is, az egyház anyakönyvezető hivatalánál és a főiskola háznagyi hivatalánál jelentsek be, hol az általuk kért éneklő diákok kirendelteknek.

Debreczen, 1908 február 25.

Kiss Albert,
ref. lelkész elnök.

— **A Csokonai-körből.** A Csokonai-kör folyó hó 26-ikán felolvasó estét tartott a városház nagytermében. A felolvasó ülést Komlóssy Arthur alelnök nyitotta meg rövid, magvas beszéddel, majd Jánosi Zoltán lelkész, v. tag lépett a felolvasó asztalhoz, legszebb költeményeiből olvasva fel egynehányat a közönség nagy tetszése mellett. Utánna S. Szabó József, kollegiumunk széplelkű, tudós tanára olvasta fel mesteri palettával megírt irodalomtörténeti tanulmányát Fazekasnak, a Ludas Matyi neves szerzőjének szemleiről. Igen tetszetek a Kuthy Sándor versei, melyekből bizony lehet következtetni a fiatal poéta jövőjére. Végül, mint vendég, Ady Endre olvasott fel öt versét.

— **Gondnoksági ülés.** A debreczeni tanyai állami elemi népiskola gondnoksága f. hónap 24-én tartotta rendes havi ülését Kovács József polgármester elnöklésével. Az ülésen jelen voltak a gondnoksági tagok közül: Fried Emil, Dávid Mihály, Megyery Pál dr., Balogh Sándor, Kenyeres Károly, Horváth János, Szentes János és Koncez Ákos a biz. jegyzője. A gondnokság tudomásul vette a tanfelügyelő értesítését arról, hogy az újonnan épített nagycseréi és pazzi tanyai iskolákhoz a kultuszminiszter Pálty Lajos és Varga József okleveles tanítókat nevezte ki. Ezzel kapcsolatban a gondnokság megkeresi a kir. tanfelügyelőt, hogy az új iskolákat vegye át és a tanítókat állásukba állítsa be, hogy az előadások megkezdhetők legyenek. Egyben elhatározta, hogy a tanítók megérkezéig a tanköteles gyermekek a nagycseréi körzetben Botos Lajos érnésznél, a pazzi körzetben pedig Megyery Pál dr. tanyáján jelentkezzenek. A gondnokság a költségeket elkészítésére Kovács József elnököt, Dávid Mihály gondnokot és Koncez Ákos gondnok jegyzőt bizza meg. Megyery Pál dr. indítványára a gondnokság utasítani fogja a tanítókat, hogy vasárnaponként a körzetben lakó felnőtteknek és gyermekeknek vallásos órákat tartsanak a hitélet ápolására.

— **Fémipari szakiskola.** Vigh Albert iparoktatós főfelügyelő a héten városunkban időzött és tárgyalásokat folytatott a városunkban létesítendő fémipari szakiskola ügyében. A tanácskozásban részt vettek Kovács József polgármester, Bészler Károly tb. főjegyző, Szávay Gyula kereskedelmi és iparkamarai titkár, Géresi Kálmán főigazgató, Aczél Géza főmérnök, Serly Ede, Dávidházy Kálmán és Tóth Kálmán keresk. és iparkamarai tagok. Az értekezlet a fémipari szakiskola ideiglenes elhelyezésének kérdésével foglalkozott. A tárgyalás folyamán e célra legalkalmasabbnak látszott a Széchenyi-utca végén levő és most már városi tulajdont képező Berger-féle telek és annak egy holdnyi területe. A fémipari szakiskola építésére nézve pedig a tanács abban állapodott meg, hogy az épület terveinek elkészítésére a miniszter kéri fel a város, míg az építést a város végzi.

— **Ülés.** Debreczen sz. kir. város központi választmánya március 3-án ülést tart.

— **Apróságok a városi levéltárból. A rágalmazás büntetése.** Diffamare cave, nam revocare grave — mondja 1649-ben a debreczeni tanácsi protokolum. Mivel pedig a rágalmazás az városban hatalmasul eljárt, tetszett a tiszteletes tanácsnak akképpen deliberalni, hogy ezentul az rágalmazó büntetése ne husz, hanem huszonöt forint legyen, melyből két rész Biró Uramé, egy pedig azé, ki rágalmazást szenvedett (1655.)

Drákói szigorúság. Farkas Jánosnak a teremő Isten maga neve káromlását tovább nem szenvedhette, a Dominus magisztrus elégsége Tanuk által világosságra hozta hallatlan, rettenetes káromkodását, majd gyilkolván is tavaly ezzel kezdett, de orossága is nyilvánvaló, ideo elsőben hóhér kezébe adattatik, tüzes vassal megfogdosztatik, annakutána, amely nyelvél teremő Istenét megkáromlotta, kimetszetik, két keze is, kivel az gyilkosságot patrárta, elvágatik és akasztófa szegeztetik, teste item kerékre vetetik és követl agyonveretetik 1666.

— **Iskolagondnoksági ülés.** A debreczeni állami tanyai elemi népiskola gondnoksága f. hónap 24-ikén délután 4 órakor a város háza kis tanács-teremben rendes havi gyűlést tart.

— **Automobil-közlekedés Debreczen—Nagyvárad közt.** A Westingshous automobilgyár, mely a múlt évben szállított Arad számára néhány automobil-omnibuszt, beadványt intézett a városhoz, melyben ajánlatot tett a városnak, hogy rendeljen meg Debreczen a gyárnál egy automobil-omnibuszt s azzal létesítsen Debreczen rendes közlekedést Debreczen—Nagyvárad közt. A tanács az ajánlatot nem fogadta el, mivel egyrészt a várost ilyen vállalatba bevinni nem akarja, másrészt pedig a debreczen—nagyváradii villamos vasút létesítése is már a közel jövő kérdése.

— **Megegyezés Osongrád megyében.** A régi megyei párt és a függetlenségi párt között békés megállapodás jött létre. Egyanis Kelemen Béla, a megye főispánja, gróf Károlyi Imre biz. tag, Molnár Jenő és Faragó Antal képviselők találkoztak és megegyeztek abban, hogy a legutóbbi tisztújítás ellen beadott föllebezést visszavonják, ennek fejében pedig kötelezte magát a régi megyei párt, hogy a kibuktatott Herglosz főszolgabíróval valamely megüresedő egyenrangú állásba bevalasztja. Végül megállapodtak abban, hogy ezentul minden bizottságba felelésben függetlenségi pártiakat választanak be.